

Oproep aan de gemeenteraad West Betuwe over Gastvrije Waaldijk

Datum 15 februari 2022

Onderwerp: Inspraak plan Gastvrije Waaldijk

Aan de leden van de raad,

Als dijk- en dorpsbewoners zijn velen van ons al jaren bezig met de dijkversterkingen Gorinchem-Waardenburg (GoWa) en Tiel- Waardenburg (TiWa).

Die raken ons in ons persoonlijke leven en onze leefomgeving. De impact ervan is groot, duurt al heel lang en de gevolgen van keuzes zullen ook nog lang voelbaar blijven.

Zo is ook erkend door het waterschap bij de start van het hele project; een herhaling van hoe het is gegaan bij de laatste dijkversterking mag niet gebeuren!

Daarom heeft het waterschap aan alle dijkbewoners en dorpsbewoners toegezegd dat het dit keer in samenwerking met ons allemaal zou gaan. Samen de plannen maken, rekening houden met de pijn van het verleden, veel beter communiceren en meekoppelkansen benutten, die zich kunnen voordoen in de omgeving van dit grote project. Een nieuw participatieproces werd ingericht met een Klankbordgroep, waarin vertegenwoordigers van bewoners zaten en ensemble-werkgroepen, die aan de slag gingen met de meekoppelkansen. Begeleid door omgevingsmanagers van het waterschap zijn we voor GoWa aan de slag gegaan in 2015.

Er is inbreng geleverd op heel veel onderwerpen met als doel te werken aan een veilige en leefbare dijk. Die inbreng is op meerdere momenten gedeeld met het waterschap, gemeenten, provincie en Rijkswaterstaat. Dat heeft laten zien dat deze onderwerpen echt leven bij de bewoners en dat zij zich serieus hebben ingezet voor deze participatie.

Helaas blijkt, zoals vaker, het venijn in de staart te zitten.

De planvorming over de inrichting van de nieuwe dijkweg is, ondanks bestuurlijke toezeggingen en diverse expliciete verzoeken over participatie, volledig afgeschermd en autonoom uitgewerkt. Dat heeft geleid tot het Masterplan Gastvrije Waaldijk. De betrokken gemeenten, het waterschap en de provincie hebben het onderling op een onverantwoorde, niet breed gedragen en onzorgvuldige manier opgepakt. De eerdere participatie voor de dijkversterking is volledig weggevallen in het proces voor de Gastvrije Waaldijk.

De conclusie is dat het proces onacceptabel moet zijn voor de gemeenteraad, maar evenzo de uitkomst die is bepaald door 'wie betaalt, bepaalt'.

In de lijn van de beginselen van behoorlijk bestuur, die gelden voor zorgvuldige besluitvorming, worden de tekortkomingen hier toegelicht.

Zorgvuldige voorbereiding

De gemeente is verantwoordelijk voor de dijkweg en het verkeer.

Om tot een gedegen plan te kunnen komen moeten alle relevante factoren en omstandigheden in beeld gebracht worden. Zoals u kunt lezen in het, zonder verdere betrokkenheid van bewoners of andere belanghebbenden, door een landschapsarchitectenbureau opgestelde Masterplan Gastvrije Waaldijk, moet de inrichting van de dijk het verhaal van de Waal vertellen en de toeristische route op de kaart zetten. Het heeft er de schijn van dat er alleen gekeken is naar het belang van recreatie en toerisme. Er wordt betoogd dat wandelaars en fietsers de hoofdgebruikers zijn, maar bij de weginrichting wordt voornamelijk gekeken naar de veiligheid van het gemotoriseerde verkeer.

De inbreng vanuit het ruim 7 jaar durende participatietraject ontbreekt volledig. Daardoor is het plan niet zorgvuldig tot stand gekomen qua onderbouwing en afweging van belangen.

Zoals ook in de beginselen van behoorlijk bestuur staat voorgeschreven, mag het bevoegd gezag de burger geen mogelijkheden ontnemen om voor zijn belang op te komen. Dit mag ook niet gebeuren door een overigens volgens de letter van de wet toegestane handelwijze. Het bevoegd gezag moet elke schijn van partijdigheid of vooringenomenheid vermijden.

De wijze waarop niet alleen de participatie volledig genegeerd is bij de planuitwerking, maar ook de wijze waarop het plan al in onderlinge overeenkomsten eenzijdig is ingekaderd maakt duidelijk dat hier absoluut sprake is van partijdigheid en het ontnemen van de mogelijkheden voor bewoners om voor hun belangen op te komen.

De door andere partijen onder strikte voorwaarden toegezegde financiële bijdragen zorgen voor een opgelegde uniforme weginrichting. De financiële verleiding is dermate groot dat nu alleen nog maar krampachtig daaraan wordt vastgehouden. Het promoten en de marketing voor het eenzijdige belang van recreatie en toerisme staat haaks op de belangen van de eigen bewoners, de leefbaarheid, het unieke karakter van de rivierenregio en andere algemene belangen als duurzaamheid en natuur.

Dit alles zien de bewoners gebeuren, ondanks diverse waarschuwingen, vragen en verzoeken aan zowel het waterschap en gemeente(n).

Als klap op de vuurpijl worden de bewoners onverwachts half januari verrast met een inspraakavond over de planuitwerking. De aankondiging was op te korte termijn (in Het Kontakt daags na de informatieavond!) en de toegezegde informatie was verre van compleet. Bovendien krijgen de bewoners slechts 14 dagen de tijd om op deze informatie en de digitale toelichting hun opmerkingen te maken op het plan. Een plan dat qua voorbereiding gestart is in 2014, dus al 7 jaar onderweg!

Deze tijdsdruk lijkt dan buiten alle proporties, ook gezien het feit dat de dijkweg het laatste onderdeel is van de aanlegwerkzaamheden. De uitspraak, dat vóór het aanleggen van het eerste asfalt op een dijkvak, de plannen voor de gehele dijk van GoWa en TiWa afgerond moeten zijn, snijdt geen hout.

Motivering van het plan

De plannen die voor de formele inspraak zijn voorgelegd waren voor wat betreft de gastvrije Waaldijk niet volledig en al helemaal niet gemotiveerd vanuit de verantwoordelijkheid van de gemeente. Het ontbreekt aan cruciale informatie om te motiveren, waarom het belang van recreatie en toerisme het enige en belangrijkste belang is voor dit plan. Zo is er wel toegegeven dat de verkeersstromen gaan toenemen, maar ontbreken monitoringsgegevens en verkeersprognoses. Wat zeker bekend had moeten zijn bij de gemeente is dat het gemotoriseerde dijkverkeer al tientallen jaren voor ernstige overlast en gevaar zorgt. Daarover is niets terug te vinden in het Masterplan. Ook is er qua veiligheid nog veel aan te merken op de onderbouwing van het plan. Met name voor voetgangers (ook veel eigen bewoners) en fietsers is er geen veilige ruimte op de dijk.

Nergens is gemotiveerd waarom de Waaldijk tussen Gorinchem en Nijmegen over 80 km een uniforme inrichting moet krijgen, anders dan 'geen lappendeken', 'inspirerend beeld' of 'verhaal van de Waal'. Buiten het feit dat er geen 80 km lang eenduidig dijktraject bestaat. Er is 14 km dijk dat geen hoogteopgave heeft en niet wordt versterkt, maar wel een lokaal aangepaste weginrichting zal krijgen, en er is 8 km Waaldijk, dat geheel geen weg heeft en waar niets in kader van Gastvrije Waaldijk zal gebeuren.

Uniformiteit staat haaks op het huidige, hooggewaardeerde beeld van culturele, cultuurhistorische zaken, wisselingen in beeld en beleving, pluriformiteit.

Nergens is er ruimte aangegeven om lokaal te differentiëren in weginrichting, om afhankelijk van de situatie, de verkeersdrukte, het gebruik en de lokale omstandigheden een beter passende oplossing te vinden. Dat uitgangspunt voor mogelijk maatwerk staat overigens wel in het projectplan.

De impact van de beoogde toename van recreatief en toeristisch gemotoriseerd verkeer -hoewel wandelaars en fietsers als hoofdgebruikers worden beschouwd- leidt tot aanpassingen aan de weg en de bermen. In het ontwerp is op geen enkele wijze gekeken naar de gevolgen daarvan op het gebied van leefklimaat (geluid, uitlaatgassen, parkeren, zwerfafval, beeldkwaliteit), natuur- en cultuurhistorische waarden (unieke lokale kwaliteiten, karakter van dorpen, plekken en gebruiken). Qua duurzaamheidsambitie is er serieuze twijfel over de aanleg van een doorgaande betonband. Het nut en noodzaak is niet duidelijk geworden. De band maakt volgens de uitgangspunten geen deel uit van de weg, is niet veilig voor wandelaars of fietsers en zorgt voor een forse CO2-belasting. Ook is niet duidelijk of, en zo ja, hoe die extra CO2-belasting wordt gecompenseerd. De bewoners en hun belangen worden hierdoor volledig buiten beeld gehouden. Dat is vanuit het evenredigheidsbeginsel niet te verantwoorden.

De verwachting is nu dat de bijzondere en karakteristieke waarden van ons rivierengebied verder gaan afnemen (net zoals na de dijkversterking van de jaren negentig). Dat maakt het plan vol efficiënte eenheidsworst echt onbegrijpelijk, omdat dat juist die waarden het zo aantrekkelijk maken voor recreanten en toeristen om naar het rivierenland te komen. Ons (inter)nationale unieke natuur/cultuurhistorische landschap verdient respect en behoud.

Door de gevolgde versnipperde en onzorgvuldige procedure (deels bij waterschap en provincie, deels bij gemeenten) is de rechtszekerheid van bewoners ernstig geschaad. Voor hen is op geen enkel wijze vooraf duidelijk gemaakt wanneer welke inbreng gegeven kon worden op de planvorming. Zij hebben vertrouwd op het participatieproces, dat door het waterschap als uniek nieuw experiment is gekoppeld aan dit dijkversterkingsproject. Ook de gemeente was daarin vertegenwoordigd, zowel bestuurlijk als ambtelijk. Halverwege is dat hele participatieproces gedegradeerd tot een verplicht nummer en is het vertrouwen en de positie van bewoners, die participeerden, ernstig geschaad. Zij staan nu met hun rug tegen de muur met dit plan dat hun leefomgeving voor tientallen jaren gaat bepalen. De grote vraag is hoe dat mogelijk is geweest en op welke wijze de raad hiervan op de hoogte is gebracht?

U begrijpt dat het vertrouwensbeginsel, dat voor openbaar bestuur cruciaal is om geloofwaardig te blijven bij uw inwoners, hier op het spel staat wanneer u als raad dit plan ongewijzigd door laat gaan.

Ook het waterschap is hier al op gewezen door de Klankbordgroep dijkversterking Gorinchem-Waardenburg, maar heeft ondanks deze ernstige bezwaren dit niet willen bespreken met de bewoners.

Het evaluatierapport over de participatie van de Klankbordgroep bij het Project Dijkversterking GoWa, opgesteld in opdracht van het waterschap Rivierenland d.d. september 2021¹, is hier klip en klaar over: Wellicht is het allemaal voor de bühne geweest die 7 jaar maar als bestuur heb je wel een vinkje kunnen zetten bij participatie ja/nee. Voor bewoners is het onbegrijpelijk dat niets is gedaan met de uitkomsten van dat rapport.

Hoe nu verder?

Voor bewoners is nu onduidelijk wat de procedure is van dit plan.

Er is nu een soort van inspraak gehouden, hetgeen een eerste stap zou kunnen zijn naar het maken van een plan, waarop mogelijk nog bezwaar en beroep kan worden aangetekend. Daar willen veel bewoners ongetwijfeld gebruik van maken, gelet op het bovenstaande.

Het is aan de raad om hierover duidelijkheid te geven. U hebt hierover eerder op 28 september 2021 een motie aangenomen in uw raad (motie Dorpsbelangen West Betuwe).

Een groeiende groep (dijk)bewoners wil graag helpen het plan te verbeteren door de ontbrekende belangen te helpen toevoegen en samen afwegingen te maken. Dat zal zeker leiden tot een veel groter draagvlak voor het plan bij bewoners.

Nogmaals: de dijk is van **ons allemaal!**

¹ Het evaluatierapport Neerlands Diep participatiespiegel, Project Dijkversterking Gorinchem-Waardenburg opgesteld in opdracht van het Waterschap Rivierenland d.d. september 2021. Dat rapport is terug te vinden op de website van de Vereniging Dorpsbelangen Hellouw: www.dorpsbelangen-Hellouw.nl.

Oproep aan de gemeenteraad

Op basis van de constatering over de onzorgvuldige besluitvorming, het onafgemaakte participatietraject en het feit dat de raad onvoldoende is geïnformeerd over de wijze waarop is omgegaan met de ingebrachte knelpunten roepen wij de gemeenteraad op om vanuit hun controlerende taak het college op te dragen:

1. De uitvoering van het project Gastvrije Waaldijk op te schorten voor het traject binnen de gemeente West Betuwe, GoWa en TiWa,
2. Een voorstel te doen voor het herstel van het participatief proces, waardoor alle belangen onderbouwd en afgewogen kunnen worden in een planaanpassing.
3. Het plan opnieuw te bespreken in de gemeenteraad om te controleren of conform de algemene beginselen van behoorlijk bestuur dan wel sprake is van zorgvuldige besluitvorming.

Deze oproep wordt ondersteund door:

De Klankbordgroep Oost-Gorinchem
De GoWa-ensembles Haaften, Hellouw, Herwijnen en Linielandschap
De verenigde betrokken bewoners van dijktracé Tiel-Waardenburg
De verenigde betrokken bewoners van dijktracé Wolferen-Sprok
De verenigde betrokken bewoners van dijktracé Neder-Betuwe

Hoogachtend,

Belangengroep 'De Waaldijkers'

Willy Raaijmakers, Waaldijk 17, Herwijnen
Dirk Verschoor, Waaldijk 18, Dalem
Stefan Vreeburg, Waalbandijk 115, Hellouw
Cees Zijlmans, Waaldijk 103, Herwijnen

Correspondentieadres 'De Waaldijkers'

C. Zijlmans
Waaldijk 103
4171 CC HERWIJNEN
Email: cja.zijlmans@gmail.com
Tel.: 0621878104